

Sygn. akt XV Ca 54/14

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Joanna Andrzejak-Kruk (spr.)

Sędzia: SO Anna Paszyńska-Michałowska

Sędzia: SR del. Dariusz Niemczal

Protokolant: st. prot. sąd. Aneta Sawka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 kwietnia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku Skarbu Państwa - Naczelnika Urzędu Skarbowego P. - (...)

przy udziale Naczelnika Urzędu Skarbowego P. - (...) (jako administracyjnego organu egzekucyjnego), M. S. i Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w E. J. B.

o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego

na skutek apelacji wniesionej przez wnioskodawcę

od postanowienia Sądu Rejonowego Poznań-Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu

z dnia 27 września 2013 r.

sygn. akt V Ns 1359/13

postanawia:

zmienić zaskarżone postanowienie w punkcie 2. w ten sposób, że świadczenie złożone do depozytu sądowego winno zostać wypłacone podmiotowi, który wykaże swe uprawnienie do jego odbioru.

UZASADNIENIE

Wnioskiem złożonym w dniu 30.07.2013r. wnioskodawca Skarb Państwa – Naczelnik Urzędu Skarbowego P. - (...) w P. wniósł o zezwolenie na złożenie do depozytu sądowego kwoty 287,-zł z tytułu nadpłaty w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2012, której zwrot przysługuje podatnikowi M. S., z zastrzeżeniem, że ma ona zostać wypłacona podmiotowi, który wykaże swe uprawnienie do jej odbioru. Jako podstawę swego żądania wnioskodawca wskazał art. 467 pkt 3 k.c. w zw. z art. 896 § 1 pkt 2 k.p.c. i wyjaśnił, że z dniem 30.07.2013r. upływa ustawowy termin do zwrotu nadpłaty, a wiarygodność z tego tytułu została zajęta przez komornika sądowego oraz administracyjny organ egzekucyjny, przy czym kwota nadpłaty nie jest wystarczająca na zaspokojenie wszystkich wierzycieli. Z chwilą dokonania zajęć egzekucyjnych wnioskodawca ma wątpliwości, kto jest wierzycielem, gdyż sąd nie wydał jeszcze postanowienia w przedmiocie rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej.

Postanowieniem z dnia 27.09.2013r., sygn. akt V.Ns.1359/13 Sąd Rejonowy-Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu:

1. zezwolił wnioskodawcy na złożenie do depozytu sądowego kwoty 287,-zł z tytułu nadpłaty w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2012 przysługującej podatnikowi M. S. z uwagi na skierowanie do przedmiotowej wierzytelności egzekucji przez komornika sądowego oraz administracyjny organ egzekucyjny;
2. zastrzegł, że świadczenie złożone do depozytu sądowego opisane w punkcie 1. ma zostać wypłacone organowi egzekucyjnemu wskazanemu w postanowieniu sądu rozstrzygającym o dalszym prowadzeniu egzekucji;
3. kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

W uzasadnieniu Sąd Rejonowy wyjaśnił, że zgodnie z art. 693¹ k.p.c. w postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego nie bada prawdziwości twierdzeń zawartych we wniosku, ograniczając się do oceny, czy według przytoczonych okoliczności złożenie do depozytu jest prawnie uzasadnione. Okoliczności uzasadniające złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego uregulowane zostały przede wszystkim w kodeksie cywilnym, w szczególności w art. 467 pkt 1 i 4 k.c. i art. 463 k.c. Wnioskodawca wskazał, że na obecną chwilę nie wie, kto jest wierzycielem uprawnionym do odbioru nadpłaty, ponieważ wystąpił zbieg dwóch egzekucji, który dotąd nie został prawomocnie rozstrzygnięty, a kwota składana do depozytu nie wystarcza na zaspokojenie egzekwowanych należności, tym samym nie wiadomo, komu tę kwotę należy wypłacić. Te okoliczności zdaniem Sądu uzasadniają złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego. Przedmioty świadczenia mogą być w każdej chwili wydane z depozytu uczestnikowi wskazanemu w postanowieniu sądu rozstrzygającym zbieg egzekucji. O kosztach postępowania Sąd orzekł mając na względzie fakt, że wnioskodawcą jest Skarb Państwa.

Apelację od powyższego postanowienia złożył wnioskodawca, zaskarżając je w punkcie 2. w zakresie, w jakim wskazano, że świadczenie pieniężne złożone do depozytu sądowego ma zostać wypłacone organowi egzekucyjnemu wskazanemu w postanowieniu rozstrzygającym o dalszym prowadzeniu egzekucji.

Skarżący zarzucił naruszenie:

1. art. 321 § 1 k.p.c. w zw. z art. 325 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. – przez dokonanie niedopuszczalnej wykładni żądania wniosku i przyjęcie, że chodziło w nim tylko i wyłącznie o to, że kwota depozytu winna być wypłacona organowi egzekucyjnemu wskazanemu w postanowieniu o rozstrzygnięciu zbiegu egzekucji sądowej i administracyjnej do nadpłaty w podatku dochodowym od osób fizycznych za rok 2012;
2. art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 325 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. – przez wadliwą ocenę materiału dowodowego i przyjęcie w sentencji postanowienia, że pieniądze mają być wydane organowi egzekucyjnemu wskazanemu w orzeczeniu rozstrzygającym zbieg egzekucji, gdy wnioskodawca wskazał, że kwota depozytu sądowego powinna być wydana podmiotowi, który wykaże uprawnienia do jej odbioru;
3. art. 693 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 693¹ k.p.c. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że sąd rozpoznający wniosek o zezwolenie na złożenie pieniędzy do depozytu sądowego jest uprawniony do samodzielnego ustalania lub zmiany warunków określonych przez wnioskodawcę, a w konsekwencji zmodyfikowania precyzyjnego i jasnego żądania wnioskodawcy niezgodnie z jego wolą.

Z uwagi na powyższe wnioskodawca wniósł o zmianę punktu 2. zaskarżonego postanowienia poprzez orzeczenie, że kwota depozytu winna być wypłacona podmiotowi, który wykaże swe uprawnienie do jej odbioru.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

Zasadne były w szczególności zarzuty naruszenia art. 693 pkt 4 k.p.c. w zw. z art. 693¹ k.p.c. oraz art. 321 § 1 k.p.c. (w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), który to przepis – ustanawiający zakaz wyrokowania co do przedmiotu nieobjętego żądaniem oraz zasądzania ponad żądanie – znajduje zastosowanie również w postępowaniu o złożenie przedmiotu świadczenia

do depozytu sądowego (por. K.Markiewicz [w:] K.Piasecki, KPC, Komentarz, Tom III, Warszawa 2012, kom. do art. 693¹, t.7).

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynika, iż Sąd I instancji miał na względzie wynikający z art. 693¹ k.p.c. zakres kognicji w niniejszej sprawie, który jest wąski i ograniczony do zagadnień o charakterze formalnym. Z powyższego przepisu wynika, iż sąd nie jest uprawniony do badania, czy złożenie do depozytu jest rzeczywiście uzasadnione pod względem materialnoprawnym (a więc czy jest „ważne” w rozumieniu art. 470 k.c. i wywołuje skutek w postaci spełnienia świadczenia) i nie rozstrzyga żadnych sporów w tym przedmiocie pomiędzy dłużnikiem a wierzycielem. Art. 693¹ k.p.c. wyznacza jednak sposób badania wszystkich elementów wniosku wymienionych w art. 693 k.p.c., a więc nie tylko samego żądania zezwolenia na złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego, lecz także wskazania osoby, której przedmiot ten ma być wydany oraz warunków, pod którymi wydanie ma nastąpić. W myśl art. 693 pkt 4 k.p.c. wskazanie tych danych stanowi obligatoryjny element wniosku i – jak się przyjmuje – powinny być one również określone przez sąd w sentencji postanowienia uwzględniającego wniosek. Co istotne, choć sąd jest zobowiązany zbadać zgodność wniosku w tym zakresie z przepisami prawa materialnego, to w wyniku dokonanej kontroli może tylko pozytywnie lub negatywnie ustosunkować się do żądania wnioskodawcy, nie zaś modyfikować treść wniosku. Jeżeli więc okaże się, że podane we wniosku określenie osoby, której przedmiot świadczenia ma być wydany lub warunków, pod którymi wydanie to ma nastąpić są z jakichkolwiek przyczyn nieprawidłowe, wniosek należy oddalić (tak też: J.Brol, Depozyty sądowe, Warszawa 2003, s.98-99; K. Markiewicz, Postępowanie w sprawach depozytowych, Warszawa 2007, s.330; J. Gudowski [w:] T.Ereciński (red.) KPC Komentarz, Tom 3, Warszawa 2006, s. 367). Niedopuszczalne jest zaś zarówno samodzielne ustalanie powyższych warunków przez sąd w przypadku ich niepodania przez wnioskodawcę, jak i zmienianie warunków określonych we wniosku.

Sąd Rejonowy naruszył te reguły, gdyż zmodyfikował – w stosunku do treści wniosku – zarówno określenie osoby, jak i warunki, pod którymi ma nastąpić wydanie przedmiotu świadczenia złożonego do depozytu. Wnioskodawca wskazał, że wydanie ma nastąpić na rzecz podmiotu, który wykaże swe uprawnienie do odbioru kwoty 287,-zł, a tymczasem Sąd Rejonowy orzekł, że przedmiot świadczenia ma zostać wypłacony „organowi egzekucyjnemu wskazanemu w postanowieniu sądu rozstrzygającym o dalszym prowadzeniu egzekucji” (swego stanowiska Sąd przy tym w żaden sposób nie uzasadnił). Zdaniem Sądu Okręgowego warunki określone we wniosku nie były sprzeczne z prawem. Wprawdzie wiadomo, kto jest wierzycielem z tytułu zwrotu nadpłaty w podatku dochodowym za 2012r. (z treści wniosku wynika, że zwrot tej nadpłaty przysługuje podatnikowi M. S.), natomiast aktualnie nie jest możliwe spełnienia świadczenia na rzecz tego wierzyciela, gdyż wszczęta została przeciwko niemu egzekucja sądowa i egzekucja administracyjna, w ramach których oba organy egzekucyjne dokonały zajęcia przedmiotowej wierzytelności, a wysokość nadpłaty nie jest wystarczająca na zaspokojenie wszystkich wierzycieli egzekwujących. Do czasu rozstrzygnięcia zbiegu egzekucji w trybie art. 773 k.p.c. wnioskodawca nie wie zatem, któremu z organów egzekucyjnych ma wypłacić świadczenie z tytułu zajętej wierzytelności, a jednocześnie z dniem 30.07.2013r. upływał ustawowy termin do jego spełnienia. Uzasadniało to wystąpienie z wnioskiem o złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego w świetle art. 467 pkt 4 k.c. i art. 896 § 1 pkt 2 k.p.c. W apelacji słusznie wytknięto natomiast, że Sąd Rejonowy bezzasadnie zawężył krąg podmiotów uprawnionych do odbioru przedmiotu świadczenia wyłącznie do „organu egzekucyjnego wskazanego w postanowieniu sądu rozstrzygającym o dalszym prowadzeniu egzekucji”. Może to bowiem udaremnić osiągnięcie celu niniejszego postępowania np. w razie ukończenia bądź umorzenia którejś z egzekucji przed rozstrzygnięciem zbiegu. W takim przypadku organ kontynuujący dalej egzekucję nie będzie uprawniony do odebrania przedmiotu świadczenia, gdyż nie będzie organem wskazanym w postanowieniu sądu rozstrzygającym zbieg egzekucji. Co więcej, w żadnym wypadku, nawet w razie ukończenia lub umorzenia obu egzekucji, uprawnienia do odbioru świadczenia nie uzyskałaby wierzycielka M. S.. Powstaniu tych komplikacji zapobiega posłużenie się wskazaną we wniosku ogólną i elastyczną formułą o wypłacie świadczenia każdemu podmiotowi, „który wykaże swe uprawnienie do jej odbioru”.

Nie był natomiast zasadny zgłoszony w apelacji zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdyż Sąd I instancji – zgodnie zresztą ze specyfiką postępowania uregulowanego w art. 692 i nast. k.p.c. – nie przeprowadził żadnych dowodów, które mogłyby podlegać ocenie według kryteriów określonych w tym przepisie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżone postanowienie w jego punkcie 2. poprzez orzeczenie, że świadczenie złożone do depozytu sądowego winno zostać wypłacone podmiotowi, który wykaże swe uprawnienie do jego odbioru.

/-/ Anna Paszyńska-Michałowska /-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Dariusz Niemczal